

سوگواری با «جفجغه»!

آیینی که ریتم سوگ را در یزد زنده نگه داشته است

آیین «جفجغه‌زنی» یا «سنگ‌زنی» از کهن‌ترین شیوه‌های عزاداری محرم در استان یزد است که با اجرای ضرب‌آهنگ‌های منظم به وسیله ابزارهای چوبی یا فلزی، بخشی از میراث فرهنگی ناملوس و هویت عاشورایی این استان را روایت می‌کند.

به گزارش ایسنا، هر منطقه از ایران، محرم را با آوایی می‌شناسد؛ جایی با صدای سنج و طبل، و در جای دیگر با نوای شیپور. در جایی مثل یزد هم، صدای برخورد جفجغه‌ها، ریتم سوگواری را می‌سازند. «جفجغه‌زنی» یا «سنگ‌زنی» از آیین‌هایی است که در کنار نوحه‌خوانی، هویت عاشورایی این دیار را شکل داده است. این آیین با نام‌هایی همچون جق جقی و تق تقک نیز شناخته می‌شود و همچنان در برخی شهرها و روستاهای این استان، از جمله میبد، اردکان، زارچ، مهریز و شهر یزد، در شب‌های محرم برگزار می‌شود.

«جفجغه‌زنی» از جمله شیوه‌های سنتی عزاداری است که محور اصلی آن، اجرای ریتمی منظم با ابزارهایی چوبی یا فلزی است که در ظاهر به گوشت کوب یا جفجغه شباهت دارند. عزاداران این ابزارها را در دو دست گرفته و هم‌زمان با نوحه‌خوانی و مرثیه‌سرایی، آن‌ها را با ضرب‌آهنگی مشخص به یکدیگر می‌کوبند. صدای حاصل از برخورد این ابزارها، فضایی متفاوت از دیگر آیین‌های سوگواری ایجاد می‌کند و همین ویژگی، سبب شده است این مراسم در میان مردم یزد با عنوان «سنگ‌زنی» یا «جفجغه‌زنی» شناخته شود.

این آیین از جمله شیوه‌های سنتی عزاداری است که محور اصلی آن، اجرای ریتمی منظم با ابزارهایی چوبی یا فلزی است که در ظاهر به گوشت کوب یا جفجغه شباهت دارند. عزاداران این ابزارها را در دو دست گرفته و هم‌زمان با نوحه‌خوانی و مرثیه‌سرایی، آن‌ها را با ضرب‌آهنگی مشخص به یکدیگر می‌کوبند. صدای حاصل از برخورد این ابزارها، فضایی متفاوت از دیگر آیین‌های سوگواری ایجاد می‌کند و همین ویژگی، سبب شده است این مراسم در میان مردم یزد با عنوان «سنگ‌زنی» یا «جفجغه‌زنی» شناخته شود.

«جفجغه‌زنی» را می‌توان یکی از جلوه‌های موسیقی

مذهبی، هنرهای اجرایی، موسیقی آیینی، مهارت‌های سنتی و مشارکت اجتماعی را در کنار یکدیگر حفظ کرده است. حضور نسل‌های مختلف در اجرای مراسم، از نوجوانان تا پیشکسوتان، سبب شده است این سنت همچنان بخشی از هویت فرهنگی مردم یزد باقی بماند و با وجود تغییر شیوه‌های عزاداری، اصالت خود را حفظ کند. کارشناسان میراث فرهنگی بر این باورند که آیین‌هایی مانند جفجغه‌زنی، افزون بر ارزش مذهبی، اسناد زنده‌ای از فرهنگ عامه ایران هستند. آیین‌هایی که شیوه‌های خاص سوگواری، مهارت‌های بومی و حافظه جمعی یک جامعه را در خود جای داده‌اند. استمرار این مراسم، نشان‌دهنده نقش فعال جوامع محلی در پاسداری از میراث فرهنگی ناملوس و انتقال آن به نسل‌های آینده است. آیین «سنگ‌زنی» یا «جفجغه‌زنی» ششم دی ماه سال ۱۳۹۰ در فهرست میراث ملی ناملوس ایران به ثبت رسیده است.

آیینی ایران دانست؛ آیینی که در آن، ریتم و حرکت در خدمت انتقال مفاهیم سوگواری قرار می‌گیرد. اگرچه در این مراسم از سازهای رایج موسیقی استفاده نمی‌شود، اما صدای منظم برخورد ابزارها، نوعی موسیقی آیینی می‌آفریند که با نوحه‌خوانی درهم می‌آمیزد و فضایی حزن‌انگیز و تأثیرگذار برای عزاداران ایجاد می‌کند. این آیین تنها یک شیوه عزاداری نیست، بلکه بخشی از دانش بومی مردم یزد را نیز در خود جای داده است. ساخت ابزارهای جفجغه‌زنی، انتخاب جنس مناسب چوب یا فلز، شیوه در دست گرفتن آن‌ها، نظم حرکات و حفظ ریتم‌های سنتی، همگی مهارت‌هایی هستند که طی سالیان دراز در میان خانواده‌ها، هیات‌های مذهبی و پیروان حفظ شده است و بدون اتکا به منابع مکتوب، از نسلی به نسل دیگر منتقل شده‌اند. از منظر میراث فرهنگی، جفجغه‌زنی نمونه‌ای از میراث ناملوسی است که عناصر گوناگونی همچون آیین‌های

دستیار مدیرکل ورزش یزد:

ورزشکاران باید از سکوی قهرمانی به میز تصمیم‌گیری برسند

اصلی ورزش هستند و طبیعی است که در تصمیم‌سازی، برنامه‌ریزی و آینده هیئت‌های ورزشی نیز نقش داشته باشند. حضور جوانان در فرآیندهای مدیریتی، به افزایش شفافیت، پویایی و کارآمدی ورزش استان کمک خواهد کرد.

وی با بیان این که بسیاری از چالش‌های هیئت‌های ورزشی با مشارکت بدنه ورزش قابل حل است، گفت: تعامل میان مدیران، پیشکسوتان و نسل جوان ورزشکار می‌تواند زمینه‌ساز تصمیم‌های دقیق‌تر و آینده‌نگران‌تر باشد. به گزارش از روابط عمومی ورزش و جوانان یزد در روز سه شنبه ۳۰ تیر، زارع در پایان تأکید کرد: تشکیل مجمع جوانان ورزشکار تنها یک اقدام نمادین نیست، بلکه آغاز مسیری است که در آن جوانان از جایگاه مخاطب صرف خارج شده و به یکی از ارکان اثرگذار در آینده ورزش استان تبدیل خواهند شد.

دستیار جوان مدیرکل ورزش و جوانان استان یزد با تأکید بر ضرورت نقش‌آفرینی نسل جوان در مدیریت ورزش، از تشکیل نخستین مجمع جوانان ورزشکار به عنوان گامی مؤثر برای مشارکت مستقیم ورزشکاران در آینده هیئت‌های ورزشی یاد کرد. مسعود زارع با اشاره به تغییر نگاه نسبت به جایگاه ورزشکاران، اظهار کرد: سال‌ها ورزشکاران تنها پس از کسب مدال مورد توجه قرار می‌گرفتند و نقش آنان به حضور در مراسم تجلیل و گرفتن عکس یادگاری محدود می‌شد، اما امروز زمان آن رسیده است که از ظرفیت فکری، تجربه و دغدغه‌های آنان در مدیریت ورزش نیز استفاده شود. وی افزود: تشکیل نخستین مجمع جوانان ورزشکار اقدامی در راستای تحقق حکمرانی مشارکتی در ورزش است و این مجمع می‌تواند صدای واقعی ورزشکاران را به مدیران و هیئت‌های ورزشی برساند. زارع تصریح کرد: ورزشکاران، صاحبان

